

Wiedań i Berlin o pokoju.

Korzystając z przerwy w rokowaniach pokojowych w Brześciu, kierownicy polityki zagranicznej Austrii i Niemiec powrócili do stolic i wygłosili wielkie mowy o stanie rokowań pokojowych z Rosją i o podstawach pokoju ogólnego. Złazszcza mowa hr. Czernina zawierala ustępy, które są odpowiedzią na propozycje pokojowe Wilsona, przez co nabrała szczególniejszego znaczenia dla sprawy ogólnego pokoju.

Jeżeli raz dojdziemy do pokoju z Rosją — oświadczył hr. Czernin — to według mego zapatrywania nikt już nie zdoła przez dłuższy czas przeszkodzić pokojowi ogólnemu, mimo wszystkich wysiłków zachodnich mężów stanu.

Jakkolwiek nie oddaję się żadnym iluzjom co do tego, że owoc ogólnego pokoju nie dojrzeje przez noc, to jednak jestem przekonany, że dojrzeje on i że jest tylko kwestją przetrzymania, czy otrzymamy ogólny, pełen honoru pokój, czy nie.

W tem zapatrywaniu utwierdziła mnie propozycja pokojowa Wilsona. Jest rzeczą zrozumiałą, że taka propozycja nie może być uważana za elaborat, któryby we wszystkich swych szczegółach nadawał się do przyjęcia, gdyż wówczas rokowania byłyby wogóle zbyteczne, jednak nie waham się oświadczyć, że w ostatnich propozycjach Wilsona widzę znaczne zbliżenie do austro-węgierskiego punktu widzenia i że wśród nich znajdują się niektóre, na które nawet z wielką radością się godzimy. Jednakże,

2 frontów bojowych: Austriacki rów strzelecki na szczycie Ortlera (3850 m. nad poziomem morza, najwyższej położona placówka w obecnej wojnie światowej. (Woj. kwat. pras.)

2 frontów bojowych: Austriacko-węgierskie stanowiska obronne w okolicy Cvdle na wysokości 3500 m. ponad poziom morza. Na lewo szczyt Królewski (Woj. kwat. pras.)

o ile te propozycje odnoszą się do naszych sprzymierzeńców, jak na przykład do niemieckiego posiadania Belgii, oraz do Turcji, to jesteśmy gotowi, wierni przyjętemu na się obowiązkowi sprzymierzeńców, pójść do ostateczności w obronie sprzymierzeńców. Przedwojennego stanu posiadania naszych sprzymierzeńców będziemy bronili tak, jak naszego własnego. Jest to stanowisko w stosunku wewnętrznym między czterema sprzymierzonymi przy zupełnej wzajemności.

Omawiając następnie poszczególne propozycje Wilsona, oświadcza hr. Czernin, że nie ma nic do zarzucenia usunięciu tajnej dyplomacji, jakkolwiek wątpli, czy ta metoda usunięcia jest pod każdym względem najpraktyczniejszą i najszybszą drogą, prowadzącą do rezultatu. Jawne rokowania o traktaty dyplomatyczne mogłyby w danym razie, n. p. gdy idzie o umowy handlowo polityczne, uniemożliwić dojsie do skutku tego traktatu, który przecie nie jest niczem innym, jak interese, względnie sprawić to, iż traktat po dojsiu do skutku byłby uważany za klęskę. To zaś nie sprzyjałoby pokojowemu współżyciu, lecz przeciwnie, pomnażałoby punkty tarcia między państwami.

To samo tyczy się też umów politycznych.

Jeżeli pod usunięciem tajnej dyplomacji rozumie się, że nie ma być tajnych układów, że umowy nie mogą istnieć bez wiedzy publiczności, to minister nie ma nic do zarzucenia urzeczywistnieniu tej zasady. Jak ma być pomyślanem przeprowadzenie i strzeżenie tej zasady, minister w każdym razie nie

wie, lecz to są rzeczy uboczne. O tym punkcie można pomówić.

Przechodząc do punktu drugiego, powiedział minister: Wilson przyznał wszystkim z serca wolność mórza. Minister pisze się w całości i pełni na to życzenie Ameryki.

Także i punkt trzeci, który zwraca się definitywnie przeciw wojnie gospodarczej w przyszłości jest tak słusznym i rozsądnym i tak często żądaliśmy tego, co on zawiera, że minister nie ma nic w tej mierze do dodania.

Punkt czwarty, domagający się ogólnego rozbrojenia i w szczególności dobrej i jasnej swej stylizacji, podnoszący konieczność ograniczenia wojennej konkurencji na polu zbrojeń do tej miary, której wymaga wewnętrzne bezpieczeństwo państwa danego, jest częścią politycznego wyznania wiary ministra. Wita on z największą wdzięcznością każdy głos, który się w tym duchu wypowiada.

Co się tyczy Rosji — oświadczył hr. Czernin — to dowodzimy tego czynami, że naszym dążeniem jest stworzenie stosunków przyjazno-sąsiedzkich.

Co dotyczy Włoch, Serbii, Rumunii, Czarnogóry, to powtarza minister to, co o swem stanowisku w tej mierze powiedział już w delegacji węgierskiej. Odmawiam tego — powiedział minister — aby figurować, jako asekuracja dla nieprzyjacielskich awanturników wojennych, odmawiam robienia jednostronnych koncesji naszym nieprzyjaciółom, którzy uporczywie stoją na stanowisku walki aż do ostatecznego zwycięstwa.

3 frontów bojowych: Austriackie działa górskie na szczycie Ortlera (najwyższej pozycji — 3850 m nad poziomem morza). (Woj. kwat. pras.)